

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS METSÄHANHEN METSÄSTYKSEN KIELTÄMISESTÄ METSÄSTYSVUONNA 2015–2016

Pääasiallinen sisältö

Metsähanhen *Anser fabalis fabalis* -alalajin eli taigametsähanhen kanta osoittaa voimakasta vähenemistä. Suomessa pesivän metsähanhikannan suojelemiseksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kiellettäisiin metsähanhen metsästys kokonaan vuoden määräajaksi.

Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on tämän asetuksen avulla varmistaa, että metsähanhikantaa ei vaaranneta ja metsästyksen säätely noudattaa kestävästä käytön periaatetta, ottaen huomioon taigametsähanhen *Anser fabalis fabalis* Koillis- ja Luoteis-Euroopan populaation voimakas väheneminen 1990-luvulta alkaen. Metsästyksen kieltämisellä määräajaksi on tarkoituksena estää Suomen pesimäkantaan sekä Suomen kautta muuttavaan muuhun Luoteis- ja Koillis-Euroopan metsähanhikantaan kohdistuvaa metsästyspaineen vähenemisen pysäyttämiseksi ja kannan elvyttämiseksi.

Metsähanhen metsästys kiellettiin kokonaan viime vuonna ministeriön asetuksella (473/2014). Metsästyskiellon jatkaminen on nopein ja tässä tilanteessa ainoa käytettävissä oleva keino pysäyttää kannan vähenemisen. Metsästyskiellon jatkaminen on tarpeen, jotta ehditään tehdä kiireelliset metsästyksen kestävyden varmistamiseksi tarvittavat toimenpiteet; saalisilmoitusvelvollisuuden säätäminen, metsästyksen säätelyn tarkentaminen, kannan laskentojen tehostaminen talvehtimisalueilla sekä Suomen pesimäalueiden selvittäminen ja poikastuoton arvioinnin tarkentaminen. Kansalliset toimenpiteet perustuvat lausuntokierrokselle lähetettyyn Suomen metsähanhikannan hoitosuunnitelman luonnokseen. Metsästyksen jatkamisen mahdollisuutta arvioitaisiin vuoden kuluttua, mutta ennen edellä mainittujen toimenpiteiden tekemistä metsästystä ei voitaisi sallia.

Asetuksella kiellettäisiin metsähanhen metsästys koko maassa 20.8.–31.12. välisenä aikana.

1 Nykytila

Metsästyslain (615/1993) 20 §:n 1 momentin mukaan metsästystä on harjoitettava kestävästä käytön periaatteiden mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Metsästyslain järjestelmässä riistaeläinlajien metsästämistä rajoitetaan ensisijaisesti metsästyslain 37 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettyllä vuosittaisella yleisellä rauhoitusajalla. Metsästysasetuksen (666/1993) 24 §:n 1 momentin 12 kohdassa on säädetty metsähanhen yleinen rauhoitusajaksi 1.1.–20.8. kello 12.00 saakka. Lisäksi metsästyslain 38 §:ssä on säädetty maa- ja metsätalousministeriölle toimivalta kieltää tai rajoittaa metsästys tilapäisesti enintään kolmen vuoden määräajaksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Metsähanhen metsästystä säätelee myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta, jäljempänä *lintudirektiivi*. Metsähanhi *Anser fabalis* kuuluu lintudirektiivin 1 artiklassa tarkoitettuihin lajeihin ja liitteen II A-osan lajeihin. Lintudirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien kantojen ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset, taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon. Lintudirektiivin 7 artiklan mukaan liitteessä II lueteltujen lajien kantojen koon, maantieteellisen levinneisyyden ja lisääntymisnopeuden takia koko yhteisössä niitä voidaan metsästä kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Liitteessä II olevassa A-osassa lueteltuja lajeja saa metsästä koko yhteisön alueella. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lajien metsästys ei vaaranna suojelutoimenpiteitä niiden levinneisyysalueella. Edelleen 7 artiklan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että metsästys harjoitettuna voimassa olevien

kansallisten toimenpiteiden mukaisesti vastaa kyseisten lintulajien järkevän hyödyntämisen ja ekologisesti tasapainoisen sääntelyn periaatteita ja että tämä käytäntö näiden lajien ja etenkin muuttavien lajien kantojen osalta on sopusoinnussa 2 artiklasta seuraavien toimenpiteiden kanssa.

Metsähanhi kuuluu Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehdyn sopimuksen (SopS 9/2000), jäljempänä *AEWA-sopimus*, piiriin. AEWA-sopimuksen liitteen 3 toimintasuunnitelman taulukossa 1 on erilliset suojeluluokitukset taigametsähanhen *Anser fabalis fabalis* ja tundrametsähanhen *Anser fabalis rossicus* populaatioille. AEWA-sopimusta muutettiin 5. osapuolikokouksessa 14.–18.5.2012 valtioneuvoston selvityksen E 38/2012 vp ja eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnon MmVL 8/2012 vp kantojen mukaisesti siten, että taigametsähanhen Koillis- ja Luoteis-Euroopan populaation suojeluluokitus muutettiin A-sarakkeen 3c* -luokitukseen. Sarakkeen A lajien metsästys on kiellettyä, ellei luokitukseen ole liitetty poikkeuksen sallivaa asteriskia (*). Taigametsähanhen *Anser fabalis fabalis* populaation uudessa luokituksessa on Suomen aloitteesta asteriski, joten sen osalta voidaan sallia kestävä metsästys kansainvälisen hoitosuunnitelman puitteissa, joka toteuttaa adaptiivista metsästyksen säätelyä. AEWA-sopimuksen päätös edellyttää kansainvälistä hoitosuunnitelmaa, jotta metsästys voidaan sallia. Suomi on kannattanut EU:n varauksen asettamista muutoksen johdosta kunnes kansainvälinen hoitosuunnitelman on saatu laadittua. EU:n komissio on 11.6.2012 jättänyt taigametsähanhen suojeluluokituksen muutokseen varauksen Euroopan unionin puolesta, koska EU:n komissio ei katsonut mahdolliseksi poistaa metsähanhea lintudirektiivin metsästettävien lajien liitteestä 90 päivän määräajan kuluessa osapuolikokouksen jälkeen. EU:n jättämä varaus merkitsee sitä, että EU:n lintudirektiivin mukaan metsähanhen metsästys voidaan toistaiseksi sallia. Sallittavan metsästyksen osalta olisi kuitenkin pystyttävä osoittamaan, että se on kestävä. Tasavallan presidentti on 20.7.2012 päättänyt, että Suomi jättää edellä mainittua taigametsähanhea koskevaa sopimuksen liitteen muutosta koskevan varauksen sopimuksen X artiklan 6 kappaleen mukaisesti. Suomi on ottanut aktiivisen roolin kansainvälisen hoitosuunnitelman valmistelemiseksi taigametsähanhelle AEWA-sopimuksen puitteissa. Kansainvälisen hoitosuunnitelman on määrä valmistua vuoden 2015 lopulla AEWA:n osapuolikokouksessa hyväksyttäväksi.

Maa- ja metsätalousministeriö on 16.5.2012 käynnistänyt metsähanhikannan kansallisen hoitosuunnitelman valmistelun (HARE MMM011:00/2012). Maa- ja metsätalousministeriön tarkoituksena on kieltää metsästys määräajaksi siihen saakka, kunnes kansallisessa metsähanhen hoitosuunnitelmassa linjatut kiireelliset metsästyksen kestävyuden varmistamiseksi välttämättömät toimenpiteet on saatu toteutettua. Metsästyksen keskeyttäminen on tarpeen, kunnes on toteutettu saalisilmoitusvelvollisuuden säätäminen, metsästyksen säätelyn tarkentaminen, kannan laskentojen tehostaminen talvehtimisalueilla sekä Suomen pesimäalueiden selvittäminen ja poikastuoton arvioinnin tarkentaminen. Toimenpiteet perustuvat lausuntokierrokselle lähetettyyn kansalliseen metsähanhikannan hoitosuunnitelman luonnokseen.

Metsähanhen metsästysaikaa lyhennettiin ensimmäisen kerran vuonna 2010 tuolloin voimassa olleen lainsäädännön mukaisilla riistanhoitopiirien päätöksillä. Vuonna 2011 voimaan tullessa riistahallintouudistuksessa metsästyslain 38 §:n metsästyskiellon tai -rajoituksen asettamisen toimivalta siirrettiin maa- ja metsätalousministeriölle. Voimassa olevan metsästyslain 38 §:n 1 momentin mukaan, jos riistaeläinlajin kanta vaarantuu sen esiintymisalueella tai osalla esiintymisaluetta, voidaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kyseisen riistaeläinlajin metsästys kieltää tai rajoittaa sitä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa rajataan alue, jolla kielto tai rajoitus on voimassa. Kielto tai rajoitus voidaan antaa enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Kielto tai rajoitus voi tulla voimaan aikaisintaan kahden viikon kuluttua asetuksen antamisesta. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava ennen asetuksen antamista Suomen riistakeskusta sekä niitä riistanhoitoyhdistyksiä, joiden toiminta-alueella kielto tai rajoitus koskee. Metsästyslain 38 §:n 2 momentin mukaan, jos riistaeläinkanta voimistuu elinvoimaiseksi, kielto tai rajoitus tulee kumota ennen määräajan päättymistä.

Kielto tai rajoitus voidaan asettaa joustavasti ympäri vuoden kuitenkin niin, että maa- ja metsätalousministeriön asetus, jossa kielto tai rajoitus säädetään, on annettava viimeistään kahta viikkoa ennen kiellon tai rajoituksen alkamista. Kysymyksessä on siten erityisesti vuosittaisten kannanvaihteluiden perusteella tapahtuvan tilapäisen metsästyksen säätelyn mahdollistamiseksi säädetty toimivalta, jota korostaa toisaalta velvoite kumota kielto tai rajoitus ennen määräajan päättymistä, jos riistaeläinkanta voimistuu elinvoimaiseksi. Käytän-

nössä alueelliset rajaukset tulee toteuttaa selkeästi siten, ettei niiden alueellisesta ulottuvuudesta synny epäselvyyttä. Kysymyksessä ei siis ole mihinkään tiettyyn uhanalaisuusarviointiin sidottu toimivalta, vaan riis-takantojen vuotuisen vaihtelun seurannan perusteella sovellettu toimivalta. Tältä osin aiempaa käytäntöä ei ole ollut tarkoitus muuttaa riistahallintouudistuksen yhteydessä.

Maa- ja metsätalousministeriö on aiemmin lyhentänyt metsähanhen metsästysaikaa vuosittaisilla ministeriön asetuksilla (941/2011, 455/2012 ja 571/2013). Metsähanhen metsästys kiellettiin kokonaan viime metsästys-vuonna 2014–2015 ministeriön asetuksella (473/2014).

Suomessa pesivä metsähanhikanta kuuluu lähes kokonaisuudessaan taigametsähanhen populaatioon. Suomen pesimäkannan suuruudeksi on arvioitu vuonna 2010 noin 1 700–2 500 paria (Suomen lintuatlas 2010). Lin-tudirektiivin vuosien 2008–2012 raportissa kannan arvioitiin olevan 1 000–2 500 paria, ja kannan kehitys-suunnan arvioitiin olevan vähenevä, mutta vähenemisen määrää ei pystytty arvioimaan, koska laskenta-aineistoa ei ole olemassa. Kysymyksessä on siis laskentatietoihin verrattuna tarkkuudeltaan heikko asiantun-tija-arvio. Atlas-tietojen mukaan lajin levinneisyysalue on pienentynyt 22 % vuosien 1980–2010 välillä. Merkittävin osa kannan pesimäalueesta sijaitsee Pohjois-Venäjällä. Kyseisen kannan arvioidaan taantuneen 1990-luvun noin 100 000 linnusta vuoden 2009 julkaistun arvion noin 63 000 lintuun. Tämän lisäksi vuoden 2011 laskentojen perusteella esitetty arvio (40 000–45 000) viittaa siihen, että väheneminen on jatkunut. Tie-toa ei ole siis siitä, onko talvehtimisalueen kannassa tapahtunut muutoksia edellisen vuoteen verrattuna. Tundrametsähanhen kanta sitä vastoin on ollut EU:n alueella talvehtivan kannan osalta kasvussa.

Viime vuosikymmenellä metsähanhia on metsästetty Suomessa Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) saalistilaston mukaan keskimäärin 6 500 lintua vuodessa. Vuonna 2009 metsähanhisaalis oli 7 900 lintua. Vuonna 2010, jolloin metsästysaikaa lyhennettiin ensimmäisen kerran, saalis pieneni 5 100 lintuun. Edelleen vuonna 2011, jolloin metsästystä rajoitettiin ensimmäisen kerran maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, saalis pieneni 3 600 lintuun. Vuonna 2012 metsästystä rajoitettiin edellistä vuotta pidemmän ai-kaa eri osissa maata, mutta saalis nousi 3 900 lintuun. RKTL:n saalistilastointi on tällä hetkellä metsästyksen säätelyn kannalta liian epätarkkaa, eikä sen perusteella voida arvioida metsästyksen vaikutusta aluetasolla ja koko maan tasollakin vuoden 2012 saalistilaston vaihteluväli on hyvin suuri ($3\,900 \pm 2\,100$, eli vaihteluväli 1 800–6 000). Vuoden 2013 saalistilaston mukaan saalis oli koko maassa $3\,300 \pm 3\,000$ eli vaihteluväli oli edelleen erittäin suuri 300–6 300. Saalistilaston suuri vaihteluväli osoittaa myös tiedon suurta epätarkkuutta. Saalistilastoista ei ilmene metsästyksen kohdistumista taiga- ja tundrametsähanhien alalajien välillä.

Tutkimuksessa aiempien vuosien rengastusaineistojen perusteella tehdyt analyysit viittaavat siihen, että pesi-vän kannanosan säilyvyys oli heikkoa, joka vastaa muiden voimakkaasti metsästettyjen hanhilajien havaittua säilyvyystasoa. Kun saadut säilyvyysarvot ja arvioidut poikastuotot sijoitettiin matriisimalliin, vain erittäin korkea poikastuoton taso voi tuottaa kasvavan populaation kasvukertoimia. Erittäin hyviä poikastuottovuosia pitäisi olla jatkuvasti, jotta metsähanhipopulaatio pysyisi vakaana. Tämä on epärealistinen arvio nyky-elinympäristöissä. Lisäksi aikuisten ja erityisesti vanhimman ikäluokan yksilöiden säilyvyydellä oli suurin vaikutus populaation kasvukertoimeen eli kannankehitykseen. Tämä tarkoittaa sitä, että teoriassa ja käytän-nössä kannankehitykseen pystytään vaikuttamaan tulokseksaasti kasvattamalla pesivien aikuisten säilyvyyt-tä. Keinoja tähän ovat metsästyksen säätely ja valikoiva metsästys.

Suomessa tapahtuva metsähanhien metsästys kohdistuu sekä kotimaan pesivään taigametsähanhikantaan että Pohjois-Venäjällä pesiviin taigametsähanhen ja tundrametsähanhen kantoihin. Eri kantojen lintujen alueellis-ta ja ajallista esiintymistä metsähanhisaaliissa on yritetty selvittää syksyllä 2011 aloitetulla siipinäytekera-yksellä. Vuosien 2010–2013 metsästyksen vapaaehtoisen siipinäytekera-yksien tuloksena saadusta siipinäyttei-den riittämättömästä määrästä johtuen ei metsästyksen kohdistumista eri alalajeihin ole toistaiseksi saatu kui-tenkaan luotettavasti selvitettyä, joten varovaisuusperiaatteen mukaisesti voimakkaasti vähentyneen taiga-metsähanhen populaation vähenemisen pysäyttämiseksi on tarpeen estää kantaan kohdistuva metsästyspaine. Maa- ja metsätalousministeriö osoitti RKTL:lle rahoituksen metsähanhikannan metsästyskestävyyden selvit-tämiseen tutkimushankkeessa vuosina 2012–2013. Tutkimuksen tavoitteeksi asetettuja tietoja ei kuitenkaan monin osin ole saavutettu. Hankkeessa ei ole saatu kehitettyä tavoiteltua kannan seurantarjestelmää. Tut-kimuksessa ei myöskään toistaiseksi ole saatu selvitettyä metsästyksen kestävyyden arvioimiseksi tarvittavaa

tietoa siitä, kuinka metsästysverotuksen kohdistuminen jakaantuu taantuvan taigametsähanhipopulaation ja vakaan tundrametsähanhipopulaation välillä, sillä siipinäytteitä on saatu kerättyä varsin vähän.

Suomen riistakeskus on 28.5.2015 tekemässään esityksessä esittänyt että metsähanhen metsästys kielletäisiin kokonaan suuressa osassa maata, mutta sen mukaan metsästys sallittaisiin 1.10.–31.12.2015 Kaakkois-Suomessa rajatulla alueella. Riistakeskus perustelee esitystään sillä, että alustavat tulokset viittaavat siihen, että riistakeskuksen esittämällä metsästysalueella on lokakuun puolella pääasiassa tundrametsähanhia. Lintuharrastajien havainnot viittaavat myös siihen. Näin ollen riistakeskuksen käsityksen mukaan metsästyksen aloittaminen lokakuun alussa ei aiheuttaisi suurta riskiä siihen, että taigametsähanhia joutuisi saaliiksi. Suomen riistakeskuksen esityksestä poiketen ministeriö katsoo kuitenkin, että käytettävissä olevien alustavien siipinäytekeräyksestä saatujen tulosten perusteella ei voida luotettavasti osoittaa, että metsästys voitaisiin luotettavasti kohdistaa ainoastaan tundrametsähanhiin. Siipinäytekeräyksen alustavien tulosten aineiston määrä (n=102) edustaa alle 1 % osuutta RKTL:n saalistilaston vuosien 2010–2013 yhteenlaskettuun saalis määrään nähden (15 900). Koska Suomen vetovastuulla valmisteltua taigametsähanhen kansainvälistä hoitosuunnitelmaa ei ole tässä vaiheessa vielä hyväksytty, katsoo ministeriö, että varovaisuusperiaatetta on sovellettava niin, että metsähanhen metsästystä ei voida sallia lainkaan.

2 Metsästyksen kieltäminen metsästysvuonna 2015–2016

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kielletäisiin metsähanhen metsästys koko maassa metsästysvuonna 2015–2016. Asetuksella rajoitetaan metsästystä kunnes voidaan varmistaa metsähanhen metsästyksen harjoittaminen metsästyslaissa säädetyn kestävän käytön periaatteen mukaisesti. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittävästi vähentyneen taigametsähanhen kantaan kohdistuvaa metsästyspaine poistettaisiin määrääjäksi, kunnes kansallisessa metsähanhen hoitosuunnitelmassa linjatut kiireelliset metsästyksen kestävyden varmistamiseksi välttämättömät toimenpiteet on saatu toteutettua ja kansainvälinen taigametsähanhen hoitosuunnitelma on hyväksytty Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusopimuksen (AEWA) osapuolikokouksessa marraskuussa 2015. Metsästyksen kiellon jatkaminen on tarpeen, jotta ehditään tehdä kiireelliset toimenpiteet; saalisilmoitusvelvollisuuden säätäminen, metsästyksen säätelyn tarkentaminen, kannan laskentojen tehostaminen talvehtimisalueilla sekä Suomen pesimäalueiden selvittäminen ja poikastuoton arvioinnin tarkentaminen. Maa- ja metsätalousministeriö on osoittanut vuodelle 2015 rahoituksen Suomen riistakeskuksen metsähanhen pesimäalueiden kartoitus -hankkeeseen, jonka tavoitteena on saada tarkempi tieto Suomen pesimäkannan tilanteesta. Muilta osin tarvittavissa toimenpiteissä ei ole vielä edistytty. Metsästyksen jatkamisen mahdollisuutta arvioitaisiin vuoden kuluttua, mutta ennen edellä mainittujen toimenpiteiden tekemistä metsästystä ei voitaisi sallia.

1 § Metsähanhen metsästys

Asetuksen 1 §:n 1 momentissa kielletäisiin metsähanhen metsästys 20.8.–31.12. välisenä aikana koko maassa. Siten metsähanhea ei voitaisi metsästää Suomessa lainkaan metsästysvuonna 2015–2016.

Asetuksen 1 §:n 2 momentissa viitattaisiin informatiivisuuden parantamiseksi metsästysasetuksen 24 §:n 12 kohdassa säädettyyn metsähanhen yleiseen rauhoitusaikaan 1.1.–20.8. kello 12 saakka.

3 Esityksen vaikutukset

Metsähanhen metsästys kiellettiin kokonaan metsästysvuonna 2014–2015 maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (473/2014). Esitetty kiellon jatkaminen ei siten muuttaisi nykytilannetta, vaan jatkaisi edellisenä vuonna aloitettua metsästyskieltoa entisellään. Metsästyskiellon jatkaminen on nopein ja tässä tilanteessa ainoa käytettävissä oleva keino pysäyttää kannan väheneminen. Metsästyskiellon jatkaminen on tarpeen, jotta ehditään tehdä kiireelliset metsästyksen kestävyden varmistamiseksi tarvittavat toimenpiteet; saalisilmoitusvelvollisuuden säätäminen, metsästyksen säätelyn tarkentaminen, kannan laskentojen tehostaminen talvehtimisalueilla sekä Suomen pesimäalueiden selvittäminen ja poikastuoton arvioinnin tarkentaminen.

Asetuksen 1 §:n 1 momentissa säädettävä metsästyksen kieltö estää metsähanhen metsästyksen koko maassa täysin. Esityksen arvioidaan vähentävän merkittävästi Suomessa pesivän metsähanhikannan kuolleisuutta ja siten estävän kannan taantumisen jatkumisen. Toimenpide kasvattaa todennäköisyyttä, että kannan kehitys kääntyy kasvuun. Vaikutusten tarkemman arvioinnin ongelmana ovat toistaiseksi puutteelliset tiedot pesimäalueen kannan kehityksestä, talvehtimisalueilla tehtävistä koko esiintymisalueen populaation laskennoista, metsästyssaaliista sekä aiempien vuosien metsästyksen kohdistumisesta taiga- ja tundrametsähanhien alalajien välillä, joita asioita selvitetään tutkimuksen keinoin.

Asetus estäisi metsähanhien metsästyksen, joka on Pohjois-Suomen pesimäalueilla perinteinen, vaativa ja arvostettu metsästysmuoto. RKTL:n vuoden 2013 saalistilaston mukaan metsähanhia sai saaliiksi $1\,200 \pm 600$ metsästäjää (vaihteluväli 600–1 800), eli noin 1 % kaikista pienriistaa saaliiksi saaneista metsästäjistä. Metsähanhen metsästyksen kieltö on otettava huomioon myös alueilla, joilla metsätetään runsaasti muita hanhilajeja, jolloin muiden hanhien pyyntitapahtumissa on kiinnitettävä erityistä huomiota lajien tunnistukseen.

4 Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu virkatyönä ehdotus maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi metsähanhen metsästyksen kieltämisestä metsästysvuonna 2015–2016. Maa- ja metsätalousministeriö on neuvotellut valmisteluvaiheessa Suomen riistakeskuksen sekä Luonnonvarakeskuksen asiantuntijoiden kanssa metsähanhen metsästyskiellosta. Suomen riistakeskus on tehnyt ministeriölle 28.5.2015 esityksen metsähanhen metsästyksen kieltämisestä vain osassa maata, mutta ministeriö ei katso Suomen riistakeskuksen esityksen perusteluna esitettyjen alustavien tutkimus- ja laskentatietojen olevan riittävät, että metsästys voitaisiin niiden perusteella luotettavasti kohdistaa ainoastaan tundrametsähanhiin, erityisesti ottaen huomioon, että tällä hetkellä taigametsähanhen kansainvälistä hoitosuunnitelmaa ei vielä ole hyväksytty AEWA-sopimuksen osapuolokokouksessa.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoja seuraavilta tahoilta: ympäristöministeriö, MMM/ruokaosasto, Luonnonvarakeskus (LUKE), Suomen riistakeskus, riistanhoitoyhdistykset, Metsähallitus, Saamelaiskäräjät, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), Suomen Luonnonsuojeluliitto, WWF Suomi, Bird-Life Suomi ry, Suomen Metsästäjäliitto ry, Natur och Miljö r.f. Lausuntoja asetuseruonnoksesta annettiin valtakunnallisilta tahoilta yhteensä seitsemän.

Ympäristöministeriö viittaa edellisenä vuonna antamaansa lausuntoon, ja toteaa, että metsästyskiellon jatkaminen asetuseruonnoksen mukaisesti on metsähanhikannan tämän hetkisen tilan ja sen kansallisen hoitosuunnitelman tavoitteiden kannalta perusteltu.

Luonnonvarakeskus toteaa, että on oikea signaali, ettei lajia metsästetä aikana, jolloin kansainvälinen hoitosuunnitelma on tekeillä. Suomella on ollut aktiivinen rooli taigametsähanhen kansainvälisen hoitosuunnitelman valmistelemiseksi AEWA-sopimuksen puitteissa. Merkittävä osa taigametsähanhen pesimäalueesta sijaitsee Pohjois-Venäjällä. Linnun pesimäkanta ja -alue tunnetaan huonosti, eikä taigametsähanhen talvehtimisalueestakaan ole täyttä varmuutta. Tämä on hoitosuunnitelman kannalta suuri ongelma. Venäjä ei ole AEWA:n osapuolima, mutta se on kuitenkin aktiivisesti mukana metsähanhityössä. Merkinä tästä on, että joulukuussa on tarkoitus järjestää Luoteis-Siperiassa Salekhardissa yhteistyökokous, johon osallistuu venäläisten asiantuntijoiden lisäksi hoitosuunnitelman avainhenkilöitä. Luonnonvarakeskus lausuu, että ministeriön perustelut metsästyskiellon jatkamiselle ovat vahvat. Esityksiä on tehty, että metsästys olisi sallittua lokakuussa rajatulla alueella Kaakkois-Suomessa. Tätä on perusteltu siten, että tehtyjen alalajimääritysten mukaan lokakuussa alueelta saaliiksi saadut yksilöt ovat olleet tundrametsähanhia. Varovaisuusperiaatteeseen ja suppeaan näytemäärään vedoten ministeriön ratkaisu metsähanhen rauhoittamiseksi on kuitenkin perusteltu. Edelleen viestinnässä kannattaa teroittaa sitä, että kyse on vuoden kestävästä rauhoituksesta ja metsästyksen tulevaisuus riippuu siitä, miten kansalliseen ja kansainväliseen hoitosuunnitelmaan liitetyt metsästyksen kestävyyden kriteerit pystytään täyttämään.

Suomen luonnonsuojeluliitto ry pitää asetusesitystä hyvänä ja kannatettavana. Rauhoitus pitäisi kuitenkin antaa toistaiseksi – ei vain yhdeksi vuodeksi. Yksi vuosi ei riitä muuttamaan kannan heikkoa tilaa meillä eikä muuttoreitillä. Rauhoituksen voi lopettaa vasta sitten, kun on tutkimusnäyttöä siitä, että tulevat kotimaiset ja kansainväliset hoitosuunnitelmat toimivat ja kannan lasku on todella saatu käännettyä pidempiaikaiseen nousuun. Metsähanhelle olisi pitkällä tähtäimellä ensiarvoisen tärkeää myös sille sopivien elinympäristöjen kunnostus.

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry kannattaa metsähanhen metsästyksen kieltämistä metsästysvuonna 2015–2016. Metsästyksen kieltäminen on tässä vaiheessa ainoa ja nopein käytettävissä oleva keino kannan vähentymisen pysäyttämiseksi. MTK kiirehtii kuitenkin toimenpiteitä, joilla voidaan varmistaa kestävä metsästyksen turvaaminen jatkossa. Näitä toimenpiteitä ovat ainakin saalisilmoitusvelvollisuuden toteutus, kanta-arvioiden tarkentaminen talvehtimis- ja pesimäalueilla sekä kansainvälisen yhteistyön lisääminen. MTK pitää tärkeänä, että Suomi pyrkii aktiivisella vaikuttamisella saamaan myös Ruotsin toteuttamaan vastaavat kantaa vahvistavat toimet.

WWF toteaa, että MMM:n esittämä metsähanhen metsästyskiellon jatkaminen on hyvin perusteltu, lämpimästi kannatettava ja ainoa oikea ratkaisu nykyisessä tilanteessa. Myös MMM:n esitys, että varovaisuusperiaatetta soveltaen metsähanhen metsästystä ei sallita myöskään Kaakkois-Suomessa 1.10.–31.12. on hyvin perusteltu, selkeä ja oikea. WWF esitti jo vuonna 2011 lausunnossaan MMM:lle, että taigametsähanhi pitäisi rauhoittaa kolmeksi vuodeksi metsästykseltä, jotta kanta ehtii toipua ja luotettavampaa seurantatietoa ehdittää kerätä. WWF esittää edelleen, että metsähanhen metsästys kielletään toistaiseksi ja sen jatkamisen mahdollisuutta arvioidaan muutaman vuoden välein kannan seurannan ja kannanhoitosuunnitelman tavoitteiden pohjalta.

Suomen Metsästäjäliitto ry:n mukaan taigametsähanhikannan suotuisan tason palauttamiseksi esitetyt huomiot ovat oikean suuntaisia. Liitto kiinnittää huomiota hoitosuunnitelmatyön tärkeyteen kansallisesti ja kansainvälisesti sekä pitää välttämättömänä myös muiden kuin metsästyksen liittyvien syiden selvittämistä taigametsähanhipopulaatioon, mm. elinympäristöjen muutokset, pienpetokanta ja laulujoutsenen lisääntyminen. Viime vuonna tehty asetus tarkoitti käytännössä Suomen osalta koko metsähanhenmetsästyskulttuurin keskeyttämistä. Nyt tätä ollaan jatkamassa. Tätä liitto ei voi kannattaa. Esitetystä kiellosta ja sen toimeenpanosta seuraa väistämättä, että metsästäjien yhteistyö tutkimuslaitoksen kanssa vähenee, ja mm. siipinäytteitä ei saada yhtäkään. Siipinäytteitä tarvitaan etenkin nykyisessä tilanteessa tuottamaan tietoa metsähanhisaaliin rakenteesta. Myös metsästäjien motivaatio olla mukana kartoittamassa metsähanhien pesimäalueilta pienenee merkittävästi täysrajoitusten takia. Tällä voi olla vaikutusta myös muuhun vapaaehtoiseen työhön, jota metsästäjät tekevät ja halukkuuteen vastata tehtyihin saalistilastokyselyihin. Liitto esittää, että RKT:n saalistilaston arvio vuoden 2013 saaliiksi, 3 300 lintua, on liian korkea. Koko arvio on tehty 35 metsästäjän ilmoittaman 77 metsähanhen perusteella. Edellinen vuosi 2012 arvioitiin vastaavin periaattein aivan liian korkeaksi. Liitto esittää, että vähän saaliiksi saatavien lajien saalismääriä tällä tavalla ei pitäisi käyttää säädösvalmistelun perusteena. Lainsäätäjällä pitää olla käytössään täsmällisemmän validiteetin ja reliabiliteetin sisältämä menetelmä. Saalistilaston käyttämistä päätöksen perusteena sen suuren epätarkkuuden vuoksi ei voida pitää kannatettavana. Metsästäjäliitto esittää, että nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa, että täyskiellon sijaan saalismäärien rajoittamisessa voidaan käyttää apuna saaliskiintiöintiä. Metsästäjäliiton mielestä saaliskiintiö tulee ottaa metsähanhen osalta kokeiluun. Metsähanhisaaliin saajalle voidaan asettaa ilmoitusvelvollisuus sekä velvoite lähettää siipinäyte metsähanhitutkimuksen käyttöön. Näin avustettaisiin merkittäväällä tavalla tutkimusta ja saalistilastoinnin huomattavaa tarkentumista. Jokainen saaliiksi saatu metsähanhi saataisiin lasketua ja näytteet otettua. Suomen metsästäjäliitto ry on esittänyt nyt useana vuonna peräkkäin, että saaliskiintiö tulee ottaa metsähanhen osalta kokeiluun. Nyt ministeriöllä on hieno mahdollisuus tehdä kokeilu juuri Kaakkois-Suomen alueella aikana, jota Suomen riistakeskuskin on esittänyt. Myös lintuharrastajat ovat tukeneet näkemystä, että tuolla alueella on silloin pääosin tundrametsähanhia, joiden kanta ei ole vaarantunut millään lailla. Tästä huolimatta jälleen ministeriö perustelee metsähanhen metsästyksen kieltämistä sillä, että ehdittää käyttöönottaa kiireelliset toimenpiteet; saalisilmoitusvelvollisuuden säätäminen, metsästyksen säätelyn tarkentaminen, kannan laskentojen tehostaminen sekä Suomen pesimäkannan selvittäminen ja poikastuoton arvioinnin tarkentaminen. Toimet on aloitettava viipymättä. Metsähanhen metsästyksen lopettaminen lopettaa metsästäjien mahdollisuudet osallistua kannan metsästysverotuksen kohdistumisen geneettisen selvittä-

misen näyttöiden keruuseen. Suomen Metsästäjäliitto ei hyväksy metsästäjien syrjäyttämistä ja heidän vastuullisuutensa vähättelyä kannan säätelijänä.

Birdlife Suomi ry pitää kieltoa hyvin perusteltuna ja kannattaa asetusluonnosta esitetystä muodostaan.

Lisäksi **Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola ry** on antanut lausunnon, jossa se kannattaa asetusluonnosta. **Metsähallituksella** ja **MMM:n ruokaosastolla** ei ollut huomautettavaa asetusluonnoksesta.

Suomen riistakeskus järjesti riistanhoitoyhdistysten kuulemista varten internetkyselyn, jonka kautta riistanhoitoyhdistykset voivat antaa lausuntonsa sähköisesti koskien metsästyslain 38 §:n nojalla annettavaa metsästyksen kieltämistä. Internet-kyselyn kautta lausuntopyyntöön vastasi 38 riistanhoitoyhdistystä ja sen lisäksi suoraan ministeriölle lausuntonsa toimitti viisi riistanhoitoyhdistystä, eli yhteensä lausuntopyyntöön vastasi 43 riistanhoitoyhdistystä. Riistanhoitoyhdistyksistä 33 kannatti esitystä tai ei vastustanut asetusluonnosta, mutta esitti muita huomioita asiasta. Riistanhoitoyhdistyksistä 10 vastusti asetusta tai esitti metsästystä sallittavaksi osittain: Nummi-Pusulän, Piippolan seudun, Kuhmon, Savukosken, Joutsenon, Lappajärven-Vimpelin, Pelkosenniemen, Orimattilan, Ruoveden ja Jurvan riistanhoitoyhdistykset.

5 Voimaantulo

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.8.2015.